

FULLA ARTÍSTICA

D'ALT EMPORDÀ

JUNY DE 1919

NÚMERO VXI

L'OBRA D'EN FREDERIC MARÈS

D'entre el grup de joves artistes de la terra empordanesa sobressurt de tots, l'escultor de Port-Bou, En Frederic Marès. Les seves aptituds per a l'art de l'escultura foren ja palesades en l'Escola de Belles Arts de Barcelona quan li fou atorgada una pensió, apenes complerts els 19 anys. Els seus estudis, primer a París i després a Roma, anaren formant el seu esperit i dibuixant la seva personalitat. Els èxits que obtingué en l'Exposició Internacional de S. Francisco de Califòrnia, Sant Diego i ultimament a Madrid li valgueren una pensió per a estudiar l'art espanyol, i en la darrera Exposició de Barcelona aconseguí altra pensió de l'Ajuntament de la Ciutat.

En Marès, deixeble predilecte del professor Fuxà, ha donat a les seves escultures una valor extraordinàriament decorativa, i és de tal fàcis manifesta aquesta qualitat que, vista en conjunt, ens apareix la seva obra com la d'un decorador. Podríem dir d'ell que és un escultor essencialment arquitectònic. Les seves escultures són fetes per anar dintre el marc de l'Arquitectura. D'aquí la influència que es nota—en alguna de les seves obres—de l'escola italiana, tals com la dona i el nen que reproduïm en aquestes planes, baix relleu que, damunt del valor escultòric, hi fa viure el sentit decoratiu de què tot ell està impregnat.

Idèntica qualitat pot observar-se en la làpida a Wilson, malgrat que l'escultura de la figura és—al nostre entendre—inferior a les altres obres d'En Marès, tot i volguent-nos recordar amb els plecs del ropatge de la matrona les escultures gregues del període arcaic, que tan bellament suplien la falta de perfecció tècnica per la de la gràcia i ingenuïtat. Els plecs rígids i verticals de la roba, l'orla del mantell presentant-se en forma de zis-zas, tot ens suggereix aquelles escultures gregues que van des del segle VIII fins a l'època de Fidias. I és que tot el valor de la làpida a Wilson neix del seu sentit decoratiu.

Obra del mateix escultor són els grups escultòrics que decoren la casa de Correus de Girona i que semblen volen marcar el camí per on orientarà el seu treball En Marès, ja que les figures tenen una certa semblança amb les que aquests dies ha exposat en el palau episcopal de Barcelona i que han de formar part del Monument a Mossèn Rodó, projecte de l'arquitecte Vilaseca, que també reproduïm.

El retrat de Mossèn Rodó és, indubtablement, lo millor que ha produït En Marès. En tota la figura, tant en el seu sem-

blant com en la seva actitud, hom hi endevina l'ànima caritativa i bondadosa que tot ho sacrifica en bé dels seus feligresos; és realment aquell Mossèn Rodó tan esti-

mat de la barriada del Clot de Barcelona a qui l'agraïment de tots, pobres i rics, aixeca avui un monument. En els restants grups que formen el monument, hi domina,—tal volta exagerant-lo,—el sentit decoratiu que moltes vegades arriba a perjudicar la valor escultural, com es mani-

festa igualment en els grups escultòrics de la Casa de Correus de Girona.

L'obra d'En Marès se'ns presenta avui un xic eclèctica, però la seva personalitat s'afirma sempre en el sentit decoratiu.

Desitgem que aquest artista empordanès pugui arribar a ésser un dia l'escultor de l'Empordà.

R. GIRALT CASADESÚS

Homenatge a Fortuny

El Comitè executiu de l'Exposició d'art que es celebra a Barcelona durant els mesos de Maig i Juny ha tingut l'acert de dedicar una sala al genial artista Marian Fortuny.

Fortuny va nàixer a Reus l'any 1838, i en la seva ciutat rebé les primeres lliçons de dibuix del pintor Soberano. L'any 1853 passà a Barcelona recomanat al gran escultor tallista Domènec Talarn. Una pensió benèfica li va permetre estudiar i entrar el mateix any a l'Escola provincial de Belles Arts. Prompte fou l'admiració dels seus mestres, tant que un d'ells, Lorenzale, li va permetre col·laborar a les pintures que estava executant per a l'església de San Agustí de Barcelona; l'any 1857 obté una pensió de la Diputació barcelonina per a passar a estudiar a Roma; comptava allavors dinou anys. De la ciutat eterna envià còpies meravelloses de Rafael i altres pintors del Renaixement.

Amb motiu de la guerra d'Àfrica, la Diputació de Barcelona l'envià al Marroc d'on tornà a Roma i pintà el seu gran quadre tan conegut «La batalla de Wad Ras.»

A l'any 1866 passà a Madrid per a estudiar els grans pintors espanyols Goya i Velázquez. Tornà a Roma i al passar per París visità al cèlebre mestre Bernard Ferrandiz que allavors passava per ésser el primer colorista. El mestre al veure els quadres de Fortuny se sent contrariat per la superioritat del pintor català i es retira a una habitació propera per a dissimular son dolor.

Instal·lat a Roma a la «Villa Flaminia» li arriben de tot el món encàrrecs de quadres. Stawart li paga 60.000 frs. per la pintura «Els acadèmics examinant una model». Goupil per la «Lectura en el Jardí» n'hi paga 80.000 frs. El seu famós quadre «La Vicaria» li valgué 70.000 frs.

Als trenta sis anys, Fortuny moria a Roma. Les seves despulles foren sepultades a l'església de Sant Llorenç de Roma, i el seu cor està dipositat en una urna de plata a la capella del Sant Sagrament de l'església de S. Pere de Reus.

A mes de les obres citades cal recordar:

Làpida dedicada a Wilson en la ciutat de Figueres.
Obra de F. Marès.

Baix relleu d'En F. Marès

Placa al Dr. Pont — Escultor Cardona. Cadaqués

«L'anticuari», «Els domadors de serps», «La fàbrica de tapisos visitada per uns arabs», «El carnaval a Granada», «La processó disolta per la pluja», «L'escorxador de Portici», «La papellona», «Fantasia mora», «El cafè de les orenetes», «El borratxo», «Idili», i «El jardí dels adarvs» les figures del qual són els retrats dels seus fills idealitzats.

A Reus deixà també gran nombre d'obres

seves en les principals cases senyorials.

A l'homenatge que se li ofereix dedicant-li una Sala en l'Exposició de Barcelona, «ALT EMPORDÀ» hi junta la seva admiració pel gran pintor català del que el genial poeta Verdaguier digué:

i pasta en sa paleta

Fortuny, la llum del sol!

La seva glòria és la glòria de Catalunya.

R. G. C.

¿El retrat de Bayeu del "Museo del Prado" és de Goya o de Fortuny?

Una interessant polèmica va a presentar-se en el món de la crítica artística, i que per a nosaltres catalans té un gran interès. Sembla que el retrat de Bayeu, número 721 del Museu del Prado de Madrid, que en el catàleg oficial és atribuït a Goya, no és obra del gran pintor aragonès, sinó una còpia que de l'original de Goya,—que actualment es conserva en el Museu de València,—executà el pintor reusenc Fortuny.

Plantegen tan interessant qüestió els Srs. Allende Salazar i F. J. Sánchez Canton, en una Memòria premiada en el Concurs de 1914 per la Junta d'Iconografia Nacional i que porta per títol: *Retratos del Museo del Prado. Identificaciones y rectificaciones.*

Diu així lo que traduïm de dita monografia.

«Número 721 del Museo del Prado. Francisco Bayeu, por Goya, 112x0'84. —Es opinió, que procurem sempre practicar, no refusar cap idea, per desatinada que pugui creure-la un examen superficial; pensem que en llibres com aquest ha d'anotar-se i recullir-se qualsevol idea, per aventurada que siga; l'anunciació d'un error pot ésser camí que porti a la veritat. En la història de l'art no hi ha res immovible, i tot està subjecte a continuada revisió; la santedat de la cosa jutjada és principi que sols perjús i danys porta en la investigació honrada.

Sabem que un artista francès està fa temps preocupat amb la idea de què aquest superb retrat no és de Goya i si un meravellós original de Fortuny; no coneixem les raons i arguments en què funda la seva interessant afirmació, ni som els cridats a sancionar ni a condemnar idea tan revolucionària; mestres té la crítica que tindran de sentenciar. Ens limitarem a dir que no creiem heretgia la hipòtesi, i menys que sigui feta a despeses de nostre art, ni sisquera de la serietat del Museu del Prado. No veiem què cosa es pot perdre amb treure un retrat a

Goya, que els té tan admirables, i poder considerar des d'ara com a gran retratista a Fortuny. En 1786 retratà Goya al seu cunyat Bayeu; és aquest retrat—conservat a València i publicat a *Museum*, 1913, pag. 446—una obra mestra, tant, que Loga (ob. cit. pag. 55) no dubta en advertir que «el quadre del Prado, cèlebre simfonia en gris pintat poc després, no pot borrar el record d'aquella superba pintura». El del Prado és datat en 1795, any de la mort de Bayeu, i ha servit com a fita en la cronologia de la producció goiesca.

El cap del retrat de València fou gravat per Asenci Julià, el deixeble de Goya. (Hi ha dos exemplars d'aquesta estampa en la Biblioteca Nacional).

Fou adquirit el quadre, que passà després al Prado, per al Museu de la Trinitat, per R. O. de 14 Novembre de 1866, a D. Andreu Mollinedo en 400 escuts, previ informe de la Reial Acadèmia de S. Ferran. En 1866 vingué a Madrid Fortuny, i allavors va conèixer la filla d'En Frederic Madrazo, amb la que es va maridar l'any següent. I segons Beruete (*Goya, pintor de retrats*, Madrid 1916: pag. 85) a poc d'estar a Madrid, copià el retrat de Bayeu, còpia que va pertànyer a la col·lecció de la marquesa de Carcano. (París)»

La diferència entre el retrat de Bayeu del Museu del Prado que ara s'atribueix a Fortuny, i que passava per un Goya, i el retrat de Bayeu del Museu de València obra de Goya, és que en aquest ens apareix Bayeu amb la impressió d'un vell vivent, com de petita estatura de peu, un xic més de mig cos i amb un cert abandonó en la manera de portar el trajo. El retrat de Bayeu que sembla que Fortuny copià de Goya, és ferm en quant el rostre, però en el trajo presenta un cert caient poc goiesc com així mateix en el seient. Tots dos retrats han sigut enviats a París a l'Exposició d'Art Espanyol i és probable que a son retorn siguin exposats junts, a l'objecte de què els crítics puguin fer-ne un seriós estudi i aclarir si és de Goya o de Fortuny, el retrat de Bayeu del «Museo del Prado».

NOVES

MODEST URGELL

ha mort a Barcelona a l'edat de 80 anys. Fou gran amic i company de Fortuny.

Els seus crepuscles, els seus paisatges i les seves marines popularitzaren el seu nom. Pintava a la seva manera i amb un estil ben propi, lo que feia distingir els seus quadres en totes les exposicions a què prenia part. La seva pintura era una barreja de poesia i romanticisme.

Un dels seus quadres més celebrats i que fou reproduït per revistes i periòdics fou «L'oració de la tarda».

Havia sigut professor de l'Escola de Belles Arts de Barcelona i obtingut recompenses a les exposicions de Barcelona, Filadèlfia i Bruseles.

Visqué una llarga temporada a Girona on fou un dels propulsors del Museu Provincial, que guarda obres seves. Fundà l'Associació literària de Girona i reproduí en els seus quadres gran nombre de temes, paisatges i carrers de la ciutat gironina.

Als cinquanta anys es dedicà al Teatre i estrenà amb èxit «Lluny dels ulls aprop del cor», «Turbonada», «Por» i altres. Il·lustrà un llibre de l'Albert Llanas.

Amb En Modest Urgell desapareix un dels tipus més senyalats de la nostra pintura.

L'ESCUPTOR BLAY

ha entregat les escultures del monument que la ciutat de Lleida dedica al que fou el seu alcalde i a l'iniciador dels magnífics jardins dels Camps Elisis. Constitueix el monument una figura representant la població de Lleida oferint al bust,—que forma un medalló,—unes garlandes de flors.

EN EL POBLE DE CASARICHE

de la província de Sevilla s'estan realitzant unes excavacions en les que s'hi ha descobert un mosaic romà. Representa figures d'homes, animals i plantes, i es troba en bon estat de conservació.

ELS TRESORS ARTÍSTICS

de Colmar que es troben actualment dipositats a Francfort van a ésser retornats als seus legítims propietaris. Entre altres objectes hi ha quatre campanes de Sant Martí, una de Sant Josep, i, demés, les valuoses obres del Museu de Colmar com «La Verge de la Rosa», i l'«Altar de Ysenheim».

A MIL CINC CENTS

milions de francs ascendeix l'emprèstit que el Municipi de París ha llençat al mercat. Part de aquesta quantitat serà destinada per a embellir el recinte de París, ja que hi ha el propòsit de enderrocar les cèlebres fortificacions de la capital francesa i en son lloc fer-hi una cintura de jardins, parcs i monuments. Les obres començaren el dia 5 de Maig.

LA COMISSIÓ PROVINCIAL

de Monuments i la Societat Arqueològica de Tarragona s'han dirigit al seu Ajuntament preguntant-li que suspengui l'acord de enderrocar el mur romà descobert en els solars del carrer de la Merceria de dita ciutat.

LA PLACA AL DR. PONT

que l'Ajuntament de Cadaqués dedicà a tan benemèrit patriu, és obra de l'escultor Cardona i va reproduïda en aquesta «Fulla».

UN CONCURS I EXPOSICIÓ

de Vanos ha organitzat per a la Festa Major de Terrassa el Centre de Dependents del Comerç i de l'Indústria de la dita Ciutat.

L'exposició i concurs es divideix en tres seccions:

- 1.ra La Indústria del Vano.
- 2.na Vanos artístics.
- 3.ra El vano com a record d'una època.

Els que vulguin pendre part en dit Concurs, deuen enviar els vanos abans del 25 de Juny al Centre de Dependents de Terrassa.

DE POLICLET

és una admirable escultura en marbre que s'ha venut a Nova-York. Formava part de la col·lecció Bardini, i se n'han ofert 27.000 francs. Per un baix relleu vidriat d'Andrea della Robbia, de la mateixa col·lecció, se n'han pagat 58.000 francs. Apart d'això s'han venut repujats de Benvenuto Cellini, una imatge de Andrea Pisano i altra de Benedetto de Majano.

JEAN-JULIEN LEMORDANT

l'admirable decorador, que és també un gran mutilat de la guerra, s'embarcarà vers Amèrica amb gran nombre de les seves obres que seran exposades en les principals ciutats dels Estats Units.

ELS «BUSTOS DE LA RAZA»

de Juli Antonio han sigut adquirits a Madrid per cent mil pessetes.

LA CURÉE

quadre de Courbet acaba d'ésser adquirit per al Museu de Boston. Es trobava a Amèrica des de 1866 que l'adquirí el Club-Alston de Boston, de allí passà a la col·lecció de M. Sayles, que l'exposà durant molt temps en el Museu de la Ciutat, del que ha passat definitivament a ésser propietat.

JOSEP GUARDIOLA

ceramista català, acaba d'obtenir en l'Exposició que dels Bells-Oficis s'ha celebrat darrement a Madrid un gran èxit. No solament ha obtingut els elogis de la premsa, si no que també li han sigut adquirides algunes obres per al Museu d'Art decoratiu.

EL MUSEU DE BARCELONA

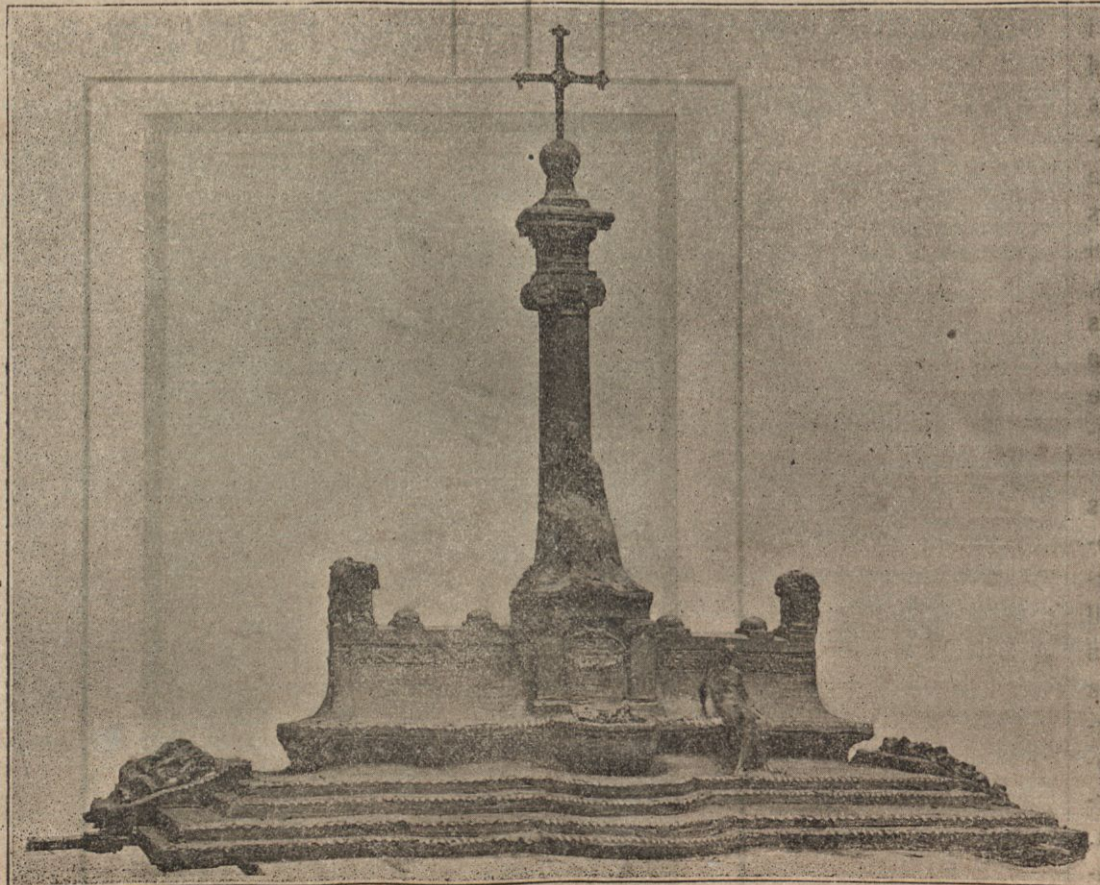
entre altres adquisicions ha fet les següents:

Nou cents quatre exemplars de rajoles catalanes i valencianes. Vint plafons de decoració mural del pintor Francisco Pla (el Vigatà) dipòsit de la família Bulbena. Canalobre de ferro forjat del segle XV. Reixa de ferro procedent d'una església de l'Alt Urgell, i altres.

PAU CARBONELL I PASCUAL,

un dels millors reproductors d'escultures en marbre de Catalunya, ha mort a Barcelona. Era deixeble d'En Rosend Nobas.

Reproduí obres de Querol, Benlliure, Atché, Llimona i Vallmitjana.

Monument a Mossèn Rodó, Rector que fou de S. Martí de Provençals-Barcelona
Arquitecte J. Vilaseca :: Escultor F. Marès